

EZOTERICKÁ KOZMOLÓGIA

Rudolf Steiner

GA 94

IV. Involúcia a evolúcia

28. mája 1906, Paríž

Existuje fenomén fyzického života, ktorý nikdy nebol vysvetlený exoterickým myslením – chaotický život spojený so spánkom a nazývaný životom *snov* .

aký je sen? Ide o činnosť, ktorá sa zachovala z praveku. Aby sme to pochopili analogicky, uvažujme o určitých javoch, ktoré už nepatria, správne povedané, k fyzickému životu – orgány, ktoré sa teraz stali neužitočnými, elementárne organizmy, z ktorých prírodovedec nemôže nič urobiť. Takými sú motorické orgány ucha a oka, ktoré už nefungujú, slepé črevo a — najmä epifýza v mozgu, ktorá má tvar malej borovicovej šišky. Prírodovedci to vysvetľujú ako produkt degenerácie, ako parazitický výrastok v mozgu. Toto nie je správne. V trvalých výtvoroch prírody nie je nič bez jej použitia. Epifýza je prežitý pozostatok orgánu veľkého významu u primitívneho človeka, orgánu vnímania, ktorý slúžil súčasne ako anténa, oko a ucho. Tento orgán existoval v človeku počas jeho základného obdobia vývoja, v dňoch, keď bola polotekutá, polo parná Zem ešte zjednotená s Mesiacom. Človek sa pohyboval cez polotekutý, polo plynný prvok ako ryba a viedol si cestu pomocou tohto orgánu. Jeho vnemy boli vizionárskeho, alegorického charakteru. Prúdy tepla v ňom vyvolávali dojem oslnivej červenej a mohutného zvuku. Prúdy chladu vyvolávali dojem odtieňov zelenej a modrej, striebřistých, vlniacich sa zvukov. Úloha, ktorú zohrávala epifýza, mala teda veľký význam. Ale s mineralizáciou Zeme sa objavili ďalšie zmyslové orgány a u nás nemá epifýza žiadny zjavný účel.

Prejdime teraz k fenoménu sna.

Sen je základnou funkciou nášho života – zdanlivo bez použitia alebo účelu. V skutočnosti predstavuje atrofovanú funkciu – funkciu, ktorá v dávnych dobách viedla k veľmi odlišnému spôsobu vnímania.

Predtým, ako sa Zem stala kovovou, bola vnímateľná len v astrálnom zmysle. Všetky vnemy sú relatívne; sú len symbolické. Ústredné jadro pravdy je nevysloviteľné a božské. Toto je úžasne vyjadrené slovami Goetheho: „Všetky veci pomínutelné sú len symboly.

Astrálne videnie (ktoré je stále prítomné vo sne) je alegorické a symbolické.

Príklady snov vyvolaných fyzickými a telesnými príčinami:

Študentovi sa sníva, že mu spoločník dá ranu, načo sa uskutoční súboj a on sám je zranený. Prebudí sa a zistí, že príčinou sna je spadnutá stolička. Niektorí môžu opäť snívať o klusajúcom koni, ale ten zvuk je v skutočnosti spôsobený tikotom hodínok.

Základom niektorých snov je telesná podstata človeka, iné však priamo súvisia s astrálnym a duchovným svetom. Táto druhá trieda snov je pôvodom mýtov.

Podľa názoru moderných učencov sú mýty poetickými interpretáciami javov prírody. Ak však budeme študovať niektoré ľudové legendy, zistíme, že sú viac než toto. Mýty a legendy sú založené na astrálnych víziách, ktoré boli tradované, zmenené a pridané tradíciou.

Spomeňte si na slovanskú legendu o „Žene poludnia“. Ak si roľníci, ktorí pracujú pri žatve v úmornej letnej horúčave, ľahnú na poludnie odpočívať na zem namiesto toho, aby išli do svojich domovov, objaví sa postava ženy a postaví pred nich množstvo záhad. Ak spáč dokáže vyriešiť tieto záhady, je zachránený; ak nie, žena ho zabije a rozseká na dve časti kosou. Legenda ďalej hovorí, že tento fantóm môže byť exorcizovaný recitovaním veršov modlitby Otčenáš v spätnom poradí. Okultizmus nás učí, že Žena poludnia je astrálna postava, inkubus, ktorý sa objavuje a utláča človeka počas jeho spánku. Obrátená modlitba Pána naznačuje, že v astrálnom svete sa všetko odráža ako v zrkadle (inverzia). Ludwig Laistner v *knihe Hádanka sfingy* hovorí, že pôvod legendy o sfinge treba hľadať medzi všetkými rasami. Dokazuje tiež, že všetky legendy boli počaté v stave vyššieho spánku, kde je vnímaná realita, a že sfinga je v skutočnosti démonická postava.

Stav snového vedomia alebo vnímanie skutočného sveta v astrálnych symboloch – to je teda pôvod všetkých mýtov. Mýty opisujú astrálny svet videný v symbolických víziách.

V priebehu histórie zistujeme, že vytváranie mýtov prestáva, keď sa začína rozvíjať život logiky a intelektu.

Zákon známy okultizmu je, že s každou novou etapou evolúcie sa objavuje prvok z minulosti. Staroveké schopnosti, prežitky z minulých epoch, ktoré atrofovali v bytí človeka, pôsobia ako kvasy pre ďalší vývoj; sú ako droždie, ktoré kysne cesto. Súčasná schopnosť človeka snívať splodí nový druh videnia, vnímanie astrálneho a duchovného sveta.

Dnešný človek žije len vo svojich zmysloch a intelektu, ktorý spracuje to, čo mu zmysly hovoria. Intelekt človeka budúcnosti sa prebudí do plného svetla vedomia a bude žiť vedome v astrálnom svete.

Tranz hypnotizovaného subjektu a média je atavistický jav spojený so zníženým vedomím. Zasvätený jasnovidec nie je nevyrovnaný vizionár; má vopred vedomie, ktoré budú mať všetci ľudia v budúcich vekoch; má nohy na pevnej zemi rovnako pevne ako ten najvecnejší človek; jeho dôvod je rovnako jasný a istý, ale vidí v dvoch svetoch. Je to zákon evolúcie, že určité orgány atrofuju a následne preberajú nové funkcie.

Epifýza má určitý fyziologický vzťah s lymfatickým systémom. V dávnych dobách bola táto žľaza orgánom vnímania vonkajšieho sveta a dodnes ju možno vidieť na temene hlavy novonarodených bábätiak, kde mäkká hmota pripomína povahu ľudského tela v dávnych dobách. V našom intelektovom živote hrá sen vo fyziológii ľudského tela podobnú úlohu ako epifýza.

Prečo v evolúcii existuje zostupný a vzostupný proces? Aký je účel zla? Toto sú závažné otázky, ktoré veda ani náboženstvo nikdy nevyriešili. Celý problém vzdelávania však závisí od ich riešenia.

Nemôžeme hovoriť o zlom v absolútnom zmysle. Zlo skutočne zohráva úlohu vo vývoji bytostí a rozvíjaní slobody.

Materialista nepripustí, že myšlienky podnecované v nás Prírodou sú v skutočnosti už obsiahnuté v jej bytosti. Predstavuje si, že svoje myšlienky vlievame do prírody.

Rosekruciáni v stredoveku boli zvyknutí klásť pohár s vodou pred nováčika a hovoriť mu: 'Táto voda by nebola v pohári, keby ju tam nedala nejaká bytosť.' Tak je to v súvislosti s myšlienkami, ktoré

nachádzame vyjadrené v prírode. Museli ich tam implantovať božské inteligencie, služobníci Logosu.

Myšlienky, ktoré získavame z vesmíru, tam skutočne sú. Všetko, čo tvoríme, je obsiahnuté niekde vo vesmíre.

Zo strany niektorých mystikov je falošná myšlienka znevažovať hodnotu fyzického tela. Má rovnakú hodnotu ako astrálne telo; jeho poslaním je stať sa chrámom duše.

Predstavte si úžasnú štruktúru stehennej kosti, kosti, ktorá nesie celé telo. Jeho konštrukcia je taká, že maximálna pevnosť je vyrobená s minimálnym množstvom látky. Žiadny inžinier nedokázal vytvoriť takú zázračnú štruktúru. V porovnaní s fyzickým telom je astrálne telo – sídlo vášní a túžob – rudimentárne a hrubé.

Fyzický svet je vyjadrením vtelenej múdrosti, božskej múdrosti.

Rosekrucciáni učili, že Zem bola v praveku Zemou *múdrosti*. Dnes ju môžeme nazvať Zemou *lásky*. Poslaním človeka je dosiahnuť pre nedokonalú časť svojho bytia to, čo kedysi božská múdrosť vykonala pre jeho fyzické telo. Musí zušľachtiť svoje astrálne telo a tým aj svet okolo seba.

Všetko, čo do nás vstúpilo *bez* našej vedomej vôle pod vplyvom božskej múdrosti – to je involúcia. Všetko, čo musíme zo seba dostať *vedomou* vôľou – to je Evolúcia.

Pyramídy zaniknú v priebehu storočí, ale myšlienky, ktoré ich zrodili, sa budú rozvíjať ďalej. Dnešná katedrála bude mať inú podobu. Raphaelove obrazy zapadnú prachom, ale Rafaelova duša a myšlienky, ktoré jeho výtvary predstavujú, budú navždy živou silou. Umenie dneška bude Prírodou zajtrajška a opäť v nej rozkvitne. Involúcia sa tak stáva evolúciou.

Tu máme priesečník medzi božským a ľudským, dvojité silu, ktorá privádza Boha k človeku a pozdvihuje človeka k Bohu.